

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเพื่อจะได้ทราบว่าความรู้ เจตคติรวมถึงพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ในเขตตำบลเฉลิมพระเกียรติที่ขึ้นทะเบียนในปีงบประมาณ 2546 จำนวนทั้งสิ้น 620 คน

คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเมื่อกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ด้วยสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1970 : 580-581 ; อ้างถึงในประคอง กรรณสูตร, 2535 : 12)

$$N = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e - ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้ (0.05)

แทนค่าในสูตร $n = \frac{620}{1 + 620(0.05)(0.05)} = 243$ ตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ เท่ากับ 243 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ศึกษาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวนทั้งสิ้น 620 คน จาก 67 หมู่บ้าน จึงทำการสุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดได้จากสูตร ต้องไม่น้อยกว่า 243 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน ประชากรของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้งหมด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 243 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอน ในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ เจตคติและทักษะการป้องกันโรค เอดส์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เจตคติ และทักษะเกี่ยวกับโรคเอดส์

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอขอพิจารณาและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องในด้านเนื้อหา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม

3. นำแบบสอบถามที่ประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 นางนิภา นฤทธิพันธ์ นักวิชาการสาธารณสุข 8 หัวหน้าฝ่ายป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

3.2 นายประเสริฐ เก็มประโคน นักวิชาการสาธารณสุข 7 ฝ่ายแผนงานและ วิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน

5. นำผลที่ได้นำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการทดสอบ t-test ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ .05 ถ้าค่า t มีค่า > 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูง

6. การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

6.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุขและการวิจัยพิจารณาและตรวจแก้ไข เพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม ให้เหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อให้แต่ละข้อคำถามในสิ่งที่ต้องการและมีใจ ความชัดเจนเป็นที่ยอมรับตรงกัน

6.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขสูงประจำหมู่บ้าน จำนวน 40 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่า r โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เลือกข้อคำถามซึ่งมีค่า r ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์สูงเอาไว้เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่าได้ข้อคำถามด้านด้านความรู้ จำนวน 24 ข้อ ด้านเจตคติ จำนวน 25 ข้อ และด้านพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเอดส์ จำนวน 11 ข้อ

6.3 การหาค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความรู้ เจตคติและพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอดส์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแห่งขอนแก่นเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check Lists)

ตัวอย่าง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- (0) เพศ
 ชาย
 หญิง
- (00) สถานภาพสมรส
 โสด
 สมรส
 หม้าย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งได้แก่ด้าน สาเหตุ อาการ การป้องกัน การรักษา การติดต่อ การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ เป็นคำถาม แบบให้เลือกเฉพาะคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ตอบถูกต้องคะแนนข้อละ 1 คะแนน ผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน ในการวิเคราะห์เพื่อหาระดับความรู้ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินผล (นิภา สุทธิพันธ์ และสุวรรณ รัตพณิชย์ 2541 : 46) โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 4 ระดับ คือ

ร้อยละ	ความหมาย
0-45	มีความรู้น้อย
45-60	มีความรู้พอใช้
61-75	มีความรู้ปานกลาง
76-100	มีความรู้ดี

ตัวอย่าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอดส์

คำอธิบาย ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องใช่หรือไม่ใช่เพียงคำตอบเดียว

ข้อ	ข้อความ	คำตอบ	
		ใช่	ไม่ใช่
0	โรคเอดส์เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย		✓
00	การรับประทานอาหารร่วมกัน ไม่สามารถติดเชื้อเอดส์ได้	✓	

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อโรคเอดส์ ซึ่งเป็นมาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด
เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

มีค่าคะแนนสำหรับคำถามเชิงบวกเป็น 5, 4, 3, 2, 1 และสำหรับคำถามเชิงลบเป็น 1, 2, 3, 4, 5 โดยมีเกณฑ์การตีความหมายข้อมูลดังนี้ (Likert, 1980 : 60 ; อ้างถึงใน เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์, 2537 : 94)

คะแนนเฉลี่ย	กรณีคำถามเชิงบวก	กรณีคำถามเชิงลบ
1.00-1.49	เจตคติอยู่ในเกณฑ์ไม่ดีที่สุด	ดีมาก
1.50-2.49	เจตคติอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี	ดี
2.50-3.49	เจตคติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง	ปานกลาง
3.50-4.49	เจตคติอยู่ในเกณฑ์ดี	ไม่ดี
4.50-5.00	เจตคติอยู่ในเกณฑ์ดีมาก	ไม่ดีที่สุด

ตัวอย่าง เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์

คำอธิบาย ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจแล้วเลือกคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0 โรคเอดส์เป็นโรคที่บ่ง รังเกียจ			✓	✓	
00 ควรแยกผู้ป่วยโรคเอดส์ ไว้ต่างหาก					

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคเอดส์ ทางด้านเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยง การใช้ถุงยางอนามัย การหลีกเลี่ยงหรือการลดพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ไม่มีถูกหรือผิด ในการวิเคราะห์เพื่อหาระดับทักษะใช้เกณฑ์การประเมิน โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 4 ระดับ คือ

163590

ร้อยละ	ความหมาย
0-45	มีทักษะต่ำ
46-60	มีทักษะปานกลาง
61-75	มีทักษะค่อนข้างสูง
76-100	มีทักษะสูงมาก

ตัวอย่าง พฤติกรรมในการป้องกันการคิดซื้อเอสดี

คำอธิบาย เมื่อท่านชี้บทความเสร็จแล้วให้ท่านเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อ
ที่เลือก

- 0 ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ () เคย
() ไม่เคย
- 00 ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับชาย / หญิงขายบริการหรือไม่
() เคย
() ไม่เคย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ไปถึง
ผู้อำนวยการสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอ
ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม
2. โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ แจ้งผู้รับผิดชอบงานสาธารณสุขมูลฐานและสำนักงาน
สาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ แจ้งผู้รับผิดชอบงานในสถานีนามียทุกแห่ง เพื่อขอ
ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 4 ตอน พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบ
สอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และหนังสือนำตัวผู้วิจัยไปแจกให้กลุ่ม
ตัวอย่างตอบแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง

การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล
จำนวน 243 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ โดยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้

2.1 จัดทำคู่มือลงรหัสตามแบบสอบถาม

2.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาลงรหัส

2.3 รวบรวมข้อมูลลงในแผ่นบันทึกข้อมูล

2.4 นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542 : 116-274 ; โกวีท เชื่อมกลาง, 2544 : 1-50 ; ชัชวาล เรื่องประพันธ์, 2542 : 1-287 และศิริชัย กาญจนวาสีและคนอื่นๆ, 2540 : 36-73)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและแหล่งความรู้ที่ได้รับความรู้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) กำหนดค่าสถิติที่มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีหาอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายชื่อตามวิธีการของ t test

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1986 : 161)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ เจตคติ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและแหล่งที่รับข้อมูลข่าวสาร เมื่อพบความแตกต่าง จะเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Different)

4. สถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเป็นสถิติ ที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวแปรหรือข้อมูลสองชุด ที่มีผลการวัดในระดับมาตรา อันดับภาค (Interval Scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 118-120) ซึ่งคำนวณจากผลคูณของคะแนน โดยข้ามคะแนนเป็นคู่ ๆ

ถ้าเป็นบวกหมายความว่า ข้อมูลทั้ง 2 ชุด เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อค่าหนึ่งเพิ่มขึ้น อีกค่าหนึ่งจะเปลี่ยนมากขึ้นด้วย

ถ้าเป็นลบหมายความว่า ข้อมูลทั้ง 2 ชุด เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะตรงกันข้าม คือ ค่าหนึ่งเพิ่มขึ้นมาก อีกค่าหนึ่งจะเปลี่ยนน้อย